

AIKUISTEN MIELENTERVEYS-, PÄIHDE- JA SOSIAALIPALVELUT

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIIEN
ASUMISPALVELUJEN KRITERIT VOIMASSA XX.XX.XXXX

ALKAEN KESKI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEEN
HALLITUKSEN PÄÄTÖS xx.xx.xxxx, § xx

**Sote ihmisen
kokoiseksi.**

Sisällysluettelo

1 MIELENTERVEYS - JA PÄIHDEKUNTOUTUJIENTEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS

2 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIENTEN ASUMISPALVELUN YLEISET JA YHTEISET KRITERIT

3 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIENTEN ASUMISPALVELUJEN YLEISET JA YHTEISET TOIMINTAPERIAATTEET

4. MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIENTEN ASUMISPALVELUJEN PALVELUTUOTTEET LYHYESTI

1 MIELENTERVEYS - JA PÄIHDEKUNTOUTUJIENTEN ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut on suunnattu työikäisille (18 – 64v) asiakkaille, joiden toimintakyky on laskenut mielenterveys- ja/tai päihdeongelman takia ja joilla on asumisen taitoihin ja arjenhallintaan liittyvää ohjauksen ja tuen tarvetta.

Asumispalveluilla ei ole hoidollista vastuuta ja roolia. Asumispalvelujen ohjauksellisella lähtökohtana tuetaan asiakkaan saaman hoidon onnistumista ja hoitoon sitoutumista sekä vahvistetaan asiakkaan arjessa pärjäämisen taitoja mielenterveys- ja/tai päihdeongelmasta huolimatta. Asumispalveluissa työskentely tapahtuu lähellä asiakkaan arkea ja hänen toimintaympäristössään. Palvelun tavoitteena on asiakkaan kuntoutuminen mahdollisimman itsenäiseen tai kevyesti tuettuun asumiseen.

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut on jaettu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omiin asumispalveluihin ja ostopalveluihin. Kaikkia kyseiselle kohderyhmälle suunnattuja asumispalveluja haetaan saman prosessin kautta sähköisesti OMNI360 asiakastietojärjestelmästä (lukuun ottamatta tilapäismajoitusta ja arviointiasumisen palvelua).

Keusoten omia asumispalveluja ovat kotiin vietävä asumispalvelu, tuetun asumisen yksiköt Wärtsinä (Järvenpäässä) ja Jyvä (Hyvinkäällä) sekä yhteisöllisen asumisen yksikkö (Hyvinkäällä). Lisäksi Wärtsinän yhteydessä on muutama lyhytaikainen tilapäismajoituksen paikka ja Tähkän yhteydessä on arviointiasumisen palvelu HUS-yhteistyönä. Keusoten omat asumisyksiköt tarjoavat päihdeetöntä asumista.

* erillinen ohjautumisprosessi

Ostopalvelut tarjoavat laajasti kaikkia asumispalvelumuotoja kotiin vietävästä asumispalvelusta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Palveluina on sekä päihdeetöntä että päihdeet sallivaa asumista. Kaikki ostopalvelupaikat on kilpailutettu.

Asumispalvelukoordinaattorit ja asumispalvelun sosiaalityöntekijät sijoittavat asiakkaita palvelutarvetta vastaaviin asumispalvelupaikkoihin, jotka sijaitsevat Etelä-Suomen alueella ja koordinoivat asiakkaiden asumispalveluprosessia.

2 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJEN ASUMISPALVELUT YLEISET JA YHTEISET KRITEERIT

1. Asiakkaan asumispalvelun tarve johtuu mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttamasta pitkäaikaisesta toimintakyvyn alenemisesta, mikä näyttäytyy arjenhallinnan ja asumisen haasteina eikä siihen voida vastata yksinomaan mielenterveys- ja päihdehoidon ja/tai sosiaalityön/-ohjauksen avulla. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi diagnosoituja, keskivaikeita mielialaongelmia tai muita merkittäviä psyykkisiä häiriöitä ja/tai päihderiippuvuuteen liittyviä haasteita, jotka vaikuttavat arjesta selviytymiseen.
2. Asiakkaalla tulee olla tarve asumispalvelulle. Asunnottomuus tai asunnon tarve eivät yksistään täytä palveluun pääsyn kriteereitä.
3. Asiakkaan asumispalvelun tarve ei johdu hoivasta, somaattisista sairauksista tai neuropsykiatrisesta tilasta, fyysisen toimintakyvyn rajoitteesta eikä ikääntymisestä johtuvista syistä (esim. muistisairaus).
4. Asiakkaalla tulee olla ajantasainen palvelutarpeen arvio tai asiakassuunnitelma palvelua haettaessa, josta asumispalvelun tarve ilmenee.
5. Asumispalvelut eivät vastaa asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdehoidosta eivätkä korvaa näiden tarvetta. Hoidon tarpeen edellyttäessä asiakkaalla tulee olla asianmukainen hoitokontakti. Asumispalvelut ohjaavat asiakasta pärjäämään arjessa mielenterveysongelmasta ja/tai päihderiippuvuudesta huolimatta.

6. Asumispalvelut on suunnattu ensisijaisesti työikäisille (18–64 v) asiakkaille. Alaikäisten asiakkaiden osalta asumispalveluhakemus voidaan jättää aikaisintaan 6 kk ennen täysi-ikäistymistä.
7. Asumispalvelut ovat viimesijainen palvelu suhteessa muihin asiakkaan tuen tarpeisiin vastaavan mukaisiin palveluihin. Mikäli avopalvelut (esim. mielenterveys- ja/tai päihdepalvelut, sosiaalityö/-ohjaus, kotihoidon palvelut mm. lääkehoidon osalta, siivous- ja ravitsemuspalvelu, henkilökohtaisen avun palvelu, kuljetuspalvelu), eivät riitä vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen, voidaan hakea asumispalveluita.
8. Asumispalvelun oikea-aikaisuus ja asiakkaan oma motivaatio vastaanottaa asumispalvelua ja siihen kuuluvaa ohjausta ja tukea on keskeistä palvelua haettaessa.
9. Mikäli asumispalvelua hakevana on pariskunta, asumispalvelun tarpeen arviointi ja päätös tehdään kummankin yksilöllisten tarpeiden perusteella. Kotiin vietävää asumispalvelua haettaessa on selvitettävä muiden samassa taloudessa asuvien täysi-ikäisten näkemys palvelusta. Mikäli haetaan kotiin vietävää palvelua henkilölle, jonka kanssa samassa taloudessa asuu muitakin aikuisia, jotka osaltaan vastaavat arjen sujumisesta, on arvioitava, kyetäänkö asiakkaan arjen sujuminen turvaamaan muilla kuin kotiin vietävillä asumispalveluilla.
10. Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumisyksiköissä ei voi asua alaikäisiä lapsia.
11. Asumispalveluihin ei voi ottaa lemmikkejä mukaan.
12. Asiakkaalle tulee hakea hänen palvelutarvettaan vastaavaa asumispalvelua (vammaispalvelut/ikäihmisten palvelut/mipä-asumispalvelut). Asiakkaan palvelutarve tulee olla selvitetty ennen mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelun hakemista.
13. Päihteetön asumispalvelu on suunnattu asiakkaille, jotka eivät käytä ajankohtaisesti päihteitä ja ovat sitoutuneet/motivoituneet päihteettömyyteen. Päihteettömyys tulee kyetä todentamaan. Asiakkaalta edellytetään sitoutumista asumispalvelun kuntouttavaan työtapaan, sääntöihin ja sopimukseen koko asumisjakson ajaksi.
14. Päihteet salliva asumispalvelu puolestaan on suunnattu asiakkaille, jotka käyttävät ajankohtaisesti päihteitä ja/tai vasta tavoittelevat päihteettömyyttä. Asiakkaalta edellytetään sitoutumista asumispalvelun kuntouttavaan työtapaan, sääntöihin ja sopimukseen koko asumisjakson ajaksi.

3 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJEN ASUMISPALVELUT YLEISET JA YHTEISET TOIMINTAPERIAATTEET

1. Asumispalvelun ensisijaisena tavoitteena on asiakkaan kuntoutuminen mahdollisimman itsenäiseen tai kevyeen asumispalveluun ja/tai asiakkaan toimintakyvyn ylläpitäminen.
2. Asumispalvelujen avulla pyritään ennaltaehkäisemään raskaamman tuen ja hoidon tarvetta sekä asunnottomuutta (esim. asumisen taidot vahvistuvat).
3. Palvelu on tavoitteellista ja määräaikaista. Asumispalvelujen tarvetta ja vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Asiakkaan palvelutarpeessa tapahtuvien muutosten myötä tarjottava palvelu voi muuttua (kevyempi/vahvempi tuki) tai päättyä.
4. Asiakkaalta edellytetään sitoutumista asumispalvelun kuntouttavaan työtapaan, sääntöihin ja sopimukseen koko asumisjakson ajaksi.
5. Toistuvasti peruuntuneet tapaamiset ja/tai kotikäynnit tai se, ettei asiakas ole yksikössä paikalla, asiakas ei ota tukea vastaan tai asiakasta ei muuten tavoiteta työskentelyn edistämiseksi, ovat peruste asumispalvelun päättämiseksi.
6. Asumispalvelupaikkaa tarjotaan siitä asumispalvelusta, mikä vastaa asiakkaan palvelutarvetta ja missä on tilaa. Keusoten omat asumispalvelut ovat ensisijaisia suhteessa ostopalveluihin.
7. Jos asiakkaalla on toimintakykyä täysipäiväiseen opiskeluun ja/tai työelämään, asumispalvelun tarve usein vähenee/poistuu.
8. Asumisyksikössä asutaan vuokrasopimusperusteisesti ja noudatetaan siltä osin huoneenvuokralakia ([481/1995 | Lainsäädäntö | Finlex](#)). Osa asumispalveluyksiköistä on ARA-kohteita, jolloin hakuprosessin aikana asiakkaalle tehdään tulo-/varallisuusselvitys, joka ohjaa lopullista asumisyksikön valintaa.

4 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJEN ASUMISPALVELUJEN PALVELUTUOTTEET LYHYESTI

Kotiin vietävä asumispalvelu

- toteutuu asiakkaan omaan kotiin tuetun asumisen palveluna
- asiakkaalle maksuton
- tuki itsenäisen asumisen onnistumiseen ja asunnottomuuden ehkäisyyn
- asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttama tuen tarve ei ole päivittäistä

- voi toimia jatkopalveluna esim. asumisyksiköstä itsenäiseen asumiseen muuttavalle
- työn painopiste on kotikäyntityössä
- tuki on ohjauksellista (ei puolesta tekemistä) ja asiakas on aktiivisena toimijana
- henkilöstö työskentelee virka-aikana arkipäivisin
- edellytetään päihitteettömyyttä kotikäyntien aikana
- ei sisällä lääkehoitoa eikä kuljetuspalvelua

Tuettu asuminen asumisyksikössä

- toteutuu asumisyksikön tarjoamassa asunnossa
- asiakkaalle tehdään huoneenvuokralain mukainen vuokrasopimus, asiakas maksaa vuokran, ei muita asumispalvelumaksuja
- tuki asumisen taitojen ja arjenhallinnan oppimiseen
- asiakkaan mielenterveys -ja/tai päihdeongelman aiheuttama tuen tarve ei ole päivittäistä
- työn painopiste on kotikäyntityössä
- tuki on ohjauksellista (ei puolesta tekemistä) ja asiakas on aktiivisena toimijana
- tarjolla voi olla myös yhteisöllistä toimintaa
- henkilöstö paikalla virka-aikana arkipäivisin
- ei sisällä lääkehoitoa, ravitsemuspalvelua tai kuljetuspalvelua (voi olla mahdollista joissakin yksiköissä lisäpalveluna lisämaksusta)

Yhteisöllinen asuminen asumisyksikössä

- toteutuu asumisyksikön tarjoamassa asunnossa
- asiakkaalle tehdään huoneenvuokralain mukainen vuokrasopimus
- asiakas maksaa vuokran ja asiakasmaksun
- tuki asumisen taitojen ja arjenhallinnan oppimiseen
- työn painopiste on kotikäyntityössä
- tuki on ohjauksellista ja yhdessä tekevää (ei puolesta tekemistä) ja asiakas on aktiivisena toimijana
- tarjolla myös yhteisöllistä toimintaa
- henkilöstö paikalla päivittäin aamu- ja iltavuorossa
- sisältää tuen lääkehoitoon ja tarvittaessa ravitsemuspalvelun

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

- toteutuu asumisyksikön tarjoamassa asunnossa
- asiakkaalle tehdään huoneenvuokralain mukainen vuokrasopimus
- asiakas maksaa vuokran ja asiakasmaksun
- palvelu pääasiassa samaa kuin yhteisöllisessä asumisessa, mutta henkilöstö on paikalla ympärivuorokautisesti